

ПІДСУМКОВА ПРОМІЖНА РОБОТА

7 клас I семестр

Загальна інструкція щодо виконання роботи

Ознайомтеся з дослідницькими матеріалами та виконайте завдання.

Робота містить **18 завдань** різних видів. Виконайте ці завдання відповідно до зазначених нижче правил:

- **завдання 5, 7, 10, 11, 15, 18** передбачають надання **розгорнутої письмової** відповіді. Виконуючи їх, запишіть у спеціально відведеному місці приклади, наведіть аргументи чи пояснення відповідно до умови.
- **завдання 2** передбачає **вибір ОДНІЄЇ** **правильної** відповіді **серед двох варіантів (ТАК / НІ)**. Обведіть кружечком правильний, на вашу думку, варіант відповіді.
- **завдання 1, 3, 4, 6, 8, 9, 13, 14, 16** передбачають **вибір ОДНІЄЇ** **правильної** відповіді **серед чотирьох варіантів**, позначених літерами. Обведіть кружечком правильний, на вашу думку, варіант відповіді.
- **завдання 12** передбачає **вибір ТРЬОХ** **правильних** **відповідей** **серед семи варіантів**, позначених цифрами. Обведіть кружечком три правильні, на вашу думку, варіанти відповіді.
- **завдання 17** передбачає **встановлення відповідності**. До кожного рядка інформації, позначеної цифрою, доберіть відповідник, позначений літерою, і поставте позначки у відведеному місці на перетині відповідних колонок і рядків.

На виконання всієї роботи відведено 45 хв.

Увага!

**Під час виконання завдань працюйте самостійно і не заважайте іншим.
Пам'ятайте: у випадку виявлення ознак підглядання, списування чи плагіату
вашу роботу не буде зараховано!**

ДОСЛІДНИЦЬКІ МАТЕРІАЛИ

Уважно ознайомтеся з дослідницькими матеріалами, після чого виконайте дослідницькі завдання.

АФРИКАНСЬКЕ САФАРІ

Тревел-блогер Дорожко вирішив здійснити подорож Африкою. Побачивши підручник молодшої сестри з географії, він надумав звернутися до неї та її однокласників по поради: де найцікавіше знімати відео та про що обов'язково слід розповісти. Учні гуртом проклали маршрут, ба більше — підготували чекліст завдань для блогера й зібрали корисні матеріали для його мандрівки.

Маршрут експедиції:

1. Місто Александрія (Єгипет)
2. Місце злиття Білого й Блакитного Нілу
3. Озеро Чад
4. Річка Конго
5. Озеро Вікторія
6. Вулкан Кіліманджаро
7. Пустеля Наміб
8. Мис Голковий

*Рис. 1. Маршрут експедиції. Примітка.
Джерело: [1]. (Повний опис джерела див. у розділі “Методика”).*

Завдання для тревел-блогера:

- ☐ У місті Александрія дослідити кліматичні особливості середземноморського узбережжя Африки.
- ☐ У Хартумі, біля місця злиття Білого й Блакитного Нілу, з'ясувати, чому Ніл залишається повноводим упродовж року.
- ☐ У пустелі Сахара виявити причини, через які каміння ночами «кричить».
- ☐ В африканській савані визначити основні екологічні проблеми.
- ☐ На узбережжі озера Чад порівняти його справжні розміри з тими, що зображені на карті.
- ☐ У долині Конго з'ясувати, чому річка є судноплавною лише на окремих ділянках.
- ☐ Біля озера Вікторія дослідити особливості Великої рифтової долини.
- ☐ На вершині Кіліманджаро розглянути нетиповий для Африки краєвид.
- ☐ На узбережжі Атлантичного океану виявити кліматотвірні чинники, які сприяли формуванню пустелі Наміб.
- ☐ На мисі Голковому — найпівденнішій точці Африки — визначити причини нерівномірного освоєння материка.

ДОСЛІДНИЦЬКІ ЗАВДАННЯ

1. У своїй подорожі Дорошко орієнтувався за географічними координатами. Яка локація на його маршруті розташована найближче до Гринвіцького меридіану?

- А місто Александрія
- Б озеро Чад
- В вулкан Кіліманджаро
- Г мис Голковий

2. Під час подорожі тревел-блогер висунув припущення: «Оскільки Африку майже посередині перетинає екватор, природні умови мають дзеркальне відображення в Північній і Південній півкулях». Які з наведених тверджень підтверджують це припущення? Оберіть «ТАК» або «НІ» для кожного з них.

Спостерігається закономірна зміна низовин височинами.	ТАК/НІ
Материк симетрично перетинає система розломів.	ТАК/НІ
Чергуються пояси низького та високого атмосферного тиску.	ТАК/НІ
На материку температура повітря не опускається нижче 0 °C.	ТАК/НІ
Середньорічна кількість опадів зменшується в напрямку до крайніх точок материка.	ТАК/НІ
Кліматичні пояси й природні зони простягаються широтними смугами.	ТАК/НІ

3. За фізичною картою Африки, наведеною в дослідницьких матеріалах, визначте рельєф, який переважав на маршруті подорожі Дорошка.

- А пласкі низовини
- Б вторинні рівнини
- В плато, плоскогір'я
- Г середньовисотні гори

4. За кліматограмою, наведеною в дослідницьких матеріалах, визначте тип клімату в місті Александрія.

- А субекваторіальний
- Б тропічний вологий
- В тропічний пустельний
- Г субтропічний

5. Плануючи мандрівку, Дорожко отримав поради від учнів щодо перебування в Александрії. Які рекомендації вони дали блогеру, зважаючи на кліматичні особливості міста? Запишіть **ТРИ** поради.

1. _____
2. _____
3. _____

6. У якому напрямку потрібно плисти тревел-блогеру річкою Ніл, щоб дістатися до місця, де зливаються Білий і Блакитний?

- А у північному
- Б у південному
- В у західному
- Г у східному

7. Чому річка Ніл залишається повноводною протягом усього року, незважаючи на те, що протікає через посушливу пустельну територію? Відповідь аргументуйте.

8. Під час подорожі пустелею Дорожко почув різкий гучний тріск, ніби «каміння кричить». Це явище є проявом фізичного вивітрювання. Які дані серед *матеріалів, зібраних учнями й ученицями*, вказують на першочергову причину цього явища?

- А *фізична карта*: наявність порогів і водоспадів у руслах річок
- Б *тектонічна карта*: розломи в межах докембрійської платформи
- В *графік добового ходу температур*: велика амплітуда коливань
- Г *кліматична карта*: прояв впливу пасатних вітрів з материка

9. Під час подорожі Дорожко вирішив підготувати ролик про проєкт «Велика зелена стіна». Він про те, що країни Африки об'єднали зусилля та будують живу стіну зі стійких до посухи дерев на південній межі Сахари (див. *дослідницькі матеріали*). Після завершення проєкту буде відновлено

- А землі, деградовані внаслідок опустелення
- Б екваторіальні ліси, знищені внаслідок лісозаготівлі
- В водні ресурси, виснажені надмірним споживанням
- Г заповідні території, включені в господарське використання

10. Які інші приклади дій, що сприяють сталому розвитку, Дорожко помітив у країнах, розташованих на межі із Сахараю (див. картосхему)? Наведіть **ТРИ** приклади.

1. _____
2. _____
3. _____

Рис. 10. Сахель. Примітка. Джерело: [10].

11. Блогер за рекомендацією сестри прочитав статтю норвезького мандрівника Тура Хейердала про озеро Чад: «Картографи позначають його пунктиром, адже ніхто не знає точних обрисів цього мінливого внутрішнього моря...»

1. Скористайтеся дослідницькими матеріалами та поясніть, чому озеро має змінні обриси.

2. Чи коректно мандрівник вжив термін «море» щодо озера Чад? Обґрунтуйте свою відповідь.

12. Розгляньте картосхеми змін площі озера Чад, на які Дорожко натрапив в інтернеті. Які джерела інформації могли бути використані для їх створення? (Позначте **ТРИ** правильні, на вашу думку, відповіді.)

Рис. 11. Зміна площі озера Чад. Примітка. Джерело: [11].

- 1 художні описи озера в літературних творах
- 2 геологічні карти прилеглих територій
- 3 легенди місцевих племен про походження озера
- 4 супутникові знімки озера за різні роки
- 5 дані гідрологічних вимірювань рівня води в озері
- 6 розповіді туристів про відвідування озера
- 7 кліматичні звіти про зміну кількості опадів у регіоні

13. Під час віртуального сплаву річкою Конго тревел-блогер виявив, що вона є судноплавною лише на окремих ділянках. Скористайтесь дослідницькими матеріалами й укажіть причину такої непрохідності.

- А улітку істотно знижується рівень води
- Б узимку встановлюється льодостав
- В річище перетинають пороги і водоспади
- Г швидкість течії дуже велика

14. На основі дослідницьких матеріалів визначте особливість озера Вікторія.

- А має вулканічне походження
- Б пересихає в засушливий період
- В утворилося на місці тектонічного розлому
- Г сполучене річищами Білого й Голубого Нілу

15. Дорожко був дуже здивований: як на вершині вулкана найтеплішого материка зміг утворитися льодовик (див. фото Кіліманджаро в дослідницьких матеріалах)? Наведіть свої міркування щодо побаченого.

16. За кліматичною картою Африки, поданою в дослідницьких матеріалах, визначте один із чинників формування пустелі Наміб.

- А близькість до Атлантичного океану
- Б обмеження горами на сході
- В холодна океанічна течія вздовж узбережжя
- Г постійні західні вітри з океану

17. Установіть взаємозв'язки між складниками природного комплексу на Африканському континенті.

Складники природного комплексу	
1 система Східноафриканських розломів 2 щит Африканської докембрійської платформи 3 панівні пасати з Індійського океану 4 сезонність випадання опадів	А області висотної поясності Б озера тектонічного походження В височинний рельєф Г природна зона саван і рідколісся Д тропічний морський клімат

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. Досягнувши найпівденнішої точки Африки, тревел-блогер Дорожко помітив, що материк освоєний нерівномірно. Проаналізуйте карту густоти населення (осіб/км²) та визначте основні причини таких диспропорцій. Для обґрунтування відповіді скористайтесь дослідницькими матеріалами.

Рис. 12. Карта густоти населення Африки (2022 р.). Примітка. Джерело: [12].

Увага!

Ви завершили виконання роботи. Якщо у вас залишився час — перевірте відповіді, у яких сумніваєтеся, а також переконайтеся, що ви зафіксували всі відповіді.

Завершіть роботу за вказівкою вчителя / вчительки.